

3. Palkkalautakunta

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Palkkalautakuntaan kuuluivat v. 1959 seuraavat: sos. joht. Tapani Virkkunen puheenjohtajana sekä jäseninä: varat. Georg Ehrnrooth, tal.hoit. Sven Friberg, siht. Taisto Johteinen, siht. Aarne Koskinen, varat. Randall Nybom, varat. Jarl Nyman, asent. Eero Sainio ja toim.joht. Anni Voipio-Juvas (20. 1. 68 §). Varapuheenjohtajaksi lautakunta valitsi jäsen Ehrnroothin (20. 1. 119 §).

Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli tekn.joht. Hjalmar Krogius (20. 1. 69 §).

Lautakunnan kokoukset päätettiin pitää keskiviikkoisin klo 16, paitsi heinäkuussa, jolloin kokouksia olisi vain kaksi (20. 1. 73 §, 18. 3. 392 §, 20. 5. 715 §, 10. 6. 840 §).

Kunkin kokouksen pöytäkirja sekä toimistopäällikön päätösluettelo päätettiin pitää yleisön nähtävänä kokousta seuraavan viikon torstaina (20. 1. 72 §).

Neuvotteluvaltuudet, -palkkiot ym. Palkkalautakunta päätti vahvistaa neuvottelupalkkioiden maksuperusteet siten, että niistä neuvotteluista, jotka pidetään kokonaan tai pääasiallisesti virka-aikana, ei palkkalautakunnan viranhaltijoille makseta eri korvausta, mutta muista neuvotteluista maksetaan puheenjohtajana toimivalle kaupungin edustajalle 3 000 mk ja muulle kaupungin edustajalle 2 000 mk neuvottelusta kuitenkin siten, että em. rajoitus virka-aikana suoritetuista neuvotteluista ei koske niitä neuvottelijoita, jotka eivät ole palkkalautakunnan viranhaltijoita (7. 1. 36 §, 13. 1. 54, 67 §, 20. 1. 120 §).

Toimistopäällikön palkkalautakunnalle lähettämän kirjelmän johdosta neuvottelupalkkioiden maksamista koskeva asia otettiin uudelleen käsiteltäväksi, jolloin päätettiin, 20. 1. tehtyä päätöstä muuttaen, että palkkalautakunnan viranhaltijalle maksetaan osittain tai kokonaan virka-ajan ulkopuolella pidetyistä neuvotteluista palkkiota, mikäli hän on toiminut puheenjohtajana, 3 000 mk ja muuna kaupungin edustajana toimimisesta 2 000 mk neuvottelusta sekä virka-aikana pidetyistä neuvotteluista vastaavasti 2 000 mk ja 1 500 mk (4. 2. 193 §, 11. 2. 223 §).

V:n 1958 viimeisellä neljänneksellä pidetyistä neuvotteluista maksettiin neuvottelupalkkioita puheenjohtajalle ja toimistopäällikölle yhteensä 138 000 mk sekä toim.joht. Oksaselle 2 000 mk (20. 1. 121 §).

Eräille palkkalautakunnan käytössä oleville tileille päätettiin anoa yht. 12 milj. mk:n lisämääräraha (11. 11. 1957 §).

Merkittiin tiedoksi mm. tilien asemaa koskevat tiedotukset, samoin ratkaisemattomien asiain luettelo jne.

3. Palkkalautakunta

Toimisto. Palkkalautakunta päätti valita 30. palkkaluokkaan kuuluvaan työläisasiainhoitajan virkaan lainop.kand. Väinö Heinikaisen (27. 1. 151 §, 13. 2. T. 72 §).

Tilapäiseen apulaistoimistopäällikön virkaan, joka kuului 34. palkkaluokkaan, päätettiin valita 1. 2. lukien varat. Olavi Kaattari (27. 1. 152, 153 §, 17. 2. T. 83 §).

Palkkalautakunta päätti suostua siihen, että apulaistoimistopäällikkö saa osallistua lautakunnan kokouksiin toisena esittelijänä ja esitellä hänelle toimistopäällikön harkinnan mukaan esiteltäviksi tulevia asioita (7. 10. 1 383 §, 14. 10. 1 454 §).

Palkkalautakunnan sihteerille Kaattarille myönnettiin palkatonta virkavapautta toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun tp. apulaistoimistopäällikön viran hoitamista varten sekä edelleen v:n 1960 loppuun (27. 1. 153 §, 30. 12. 1 888 §).

32. palkkaluokan sihteerin virkaa sijaisena hoitamaan valittiin palkkalautakunnan 29. palkkaluokan tp. sihteerin Juha Keso 15. 3. alkaen enintään kertomusvuoden loppuun ja 1. 1. 1960 lähtien ko. vuoden loppuun (27. 1. 154 §, 4. 2. 195 §, 11. 3. 355 §, 30. 12. 1 888 §).

Sen jälkeen kun palkkalautakunta oli 20. 5. valinnut 29. palkkaluokan tp. sihteerin virkaan apul.toimistopääll. Valo Varjolan, oli hän peruuttanut hakemuksensa 9. 6. Sitten palkkalautakunta valitsi ko. virkaan sen aikaisemmista hakijoista lainop.kand. Erkki Linturin (25. 3. 435 §, 13. 5. 666 §, 20. 5. 723 §, 6. 10. T. 446 §, 16. 9. 1 259 §, 23. 9. 1 305 §).

Pöytäkirjanpitäjäksi lautakunnan kokouksissa ja ao. toimituskirjojen laatijaksi päätettiin määrätä 32. palkkaluokan sihteerin viran haltija (14. 10. 1 455 §).

Palkkalautakunnan toimistoon päätettiin 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan valita rva Lahja Karppinen (7. 1. 16 §, 20. 1. 111 §) sekä palkata tilapäiseksi apulaiseksi Sirkka Uskali 4.—31. 8. väliseksi ajaksi 11. palkkaluokan mukaisella palkalla (15. 7. 978 §).

Palkkalautakunta päätti nimittää toimistonsa tilapäisiin virkoihin seuraavat: 34. palkkaluokan apul. toimistopäällikön virkaan varat. Olavi Kaattarin sekä 29. palkkaluokan sihteerin virkaan lainop. kand. Erkki Linturin, 14. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan rva Gertrud Tammion ja 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan rva Kirsti Kyytsösen, kaikki 1. 1. 1960 lukien kuitenkin korkeintaan v:n 1960 loppuun saakka (30. 12. 1 887 §).

Toimistoon päätettiin edelleen palkata lähetti v:ksi 1960 23 380 mk:n kuukausipalkalla (30. 12. 1 889 §).

Lautakunnan toimistossa suoritetusta ylityöstä esitetyt laskut hyväksyttiin (7. 1. 31 §, 15. 4. 510 §, 15. 7. 1 010 §, 28. 10. 1 547 §).

Viranhaltijain henkilökohtaisiin lisiin sovellettavat korotukset. Palkkalautakunta oli 11. 11. 1958 käsitellyt kysymystä, miten toimeenpantujen palkkojen järjestelyjen ja tarkistusten yhteydessä erilaisia korotuksia olisi sovellettava eri syistä maksettaviin henkilökohtaisiin lisiin. Palkkalautakunta oli saanut tehtäväkseen tutkia ja selvittää, millaisia yhtenäisiä periaatteita henkilökohtaisia palkanlisiä maksettaessa olisi noudatettava. Lisäksi lautakunnan oli tehtävä asiasta esitys kaupunginhallitukselle. Erityyppiset henkilökohtaiset lisät käsiteltiin erikseen tarkastelemalla kunkin kohdalla a) ikälisien, b) indeksikorotuksen, c) tasokorotuksen ja d) kuoppakorotuksen soveltamisen edellytyksiä. Palkkalautakunta päätti tehdä ko. asiasta esityksensä kaupunginhallitukselle (20. 1. 106 §, kunn.as.kok. n:o 22).

Sairaalalääkärien sekä tuberkuloosi- ja mielitautilääkärien palkkaussääntöjen

voimassaoloajan jatkaminen. Kaupunginvaltuusto oli päättänyt, että mainittujen lääkärien palkkausmääräysten voimassaoloaikaa jatketaan toistaiseksi, kuitenkin kauintaan v:n 1959 loppuun. Lääkäriliiton kanssa oli sen jälkeen käydyissä neuvotteluissa päästy yksimielisyyteen siitä, että ko. palkkausmääräysten voimassaoloaikaa olisi jatkettava edelleen toistaiseksi. Näin ollen palkkalautakunta päätti kaupunginhallitukselle ehdottaa kaupunginvaltuustolle edelleen esitettäväksi, että 26. 3. 1958 annettujen sairaalalääkäreiden palkkausmääräysten samoin kuin 11. 2. 1959 annettujen tuberkuloosi- ja mielitautilääkäreiden palkkausmääräysten ja kaupunginhallituksen päätöksellä 19. 2. 1959 Laakson sairaalan 26. palkkaluokan tp. apulaislääkärin palkkauksen järjestelystä tehdyn päätöksen voimassaoloaikaa jatkettaisiin 1. 1. 1960 lukien toistaiseksi (11. 11. 1 610 §).

Suomen Lääkäriliiton kanssa oli edelleen käyty neuvotteluja Koskelan sairauskodin ja Kustaankartanon vanhainkodin lääkäreiden palkkauksen järjestämiseksi, mikä Lääkäriliiton taholta oli esitetty tehtäväksi samalla tavalla kuin kaupungin tuberkuloosi- ja mielitautilääkäreiden palkkaus oli järjestetty. Neuvottelujen perusteella päätettiin kaupunginhallitukselle esittää valtuustolle edelleen esitettäväksi, että Koskelan sairauskodin 8 lääkärinvirkaa ja Kustaankartanon 2 lääkärinvirkaa siirrettäisiin ylempiin palkkaluokkiin ehdotuksen mukaisesti (11. 11. 1 611 §).

Viranhaltijain ylityö- ja sunnuntaityökorvausten laskeminen. Revisioviraston taholta oli pyydetty palkkalautakuntaa antamaan paremmat ohjeet em. asian selvittämiseksi. Palkkalautakunta päättikin lähettää laaditun ohjetaulukon kaikille virastoille ja laitoksille käytettäväksi selventävänä apuvälineenä viranhaltijain ylityö- ja sunnuntaityökorvausten laskennassa (16. 12. 1 805 §).

Paloinsinöörin ja apulaispalomestarin sunnuntaityökorvauksen perusteet sammutuspalveluksessa. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti oli paloinsinöörin ja apulaispalomestarin kuukausipalkan jakajana, silloin kun nämä viranhaltijat suorittavat sammutuspalvelua, käytetty lukua 200, mutta heidän sunnuntaityökorvaustensa muista perusteista ei ollut selvää määräystä. Asian johdosta käydyissä neuvotteluissa palkkalautakunnan toimistopäällikkö oli katsonut, että vuosilomasijaisten sunnuntaityökorvaukset oli maksettava samoja perusteita käyttäen kuin maksettaessa näitä korvauksia heille heidän varsinaisessa virassaan. Tämän mukaisesti oli palopäällikköpäivystystä suorittaneille palomestareille ja palomestariapäivystystä suorittaneille ruiskumestareille maksettu sunnuntaityökorvauksia 100 %:n mukaan. Tältä pohjalta olisi myös paloinsinööreille ja apulaispalomestarille suoritettava 100 %:n sunnuntaityökorvaukset heidän suorittaessaan palomestariapäivystystä. Tätä ei kuitenkaan voitu katsoa oikeudenmukaiseksi, koska mainitut viranhaltijat tällöin tulisivat edullisempaan asemaan kuin päivystyspalvelusta suorittavat palomestarit ja saisivat samasta työstä suuremmat korvaukset. Näin ollen olisi asiallisinta, että paloinsinööreille ja apulaispalomestarille suoritettaisiin sunnuntaityökorvauksia, silloin kun he suorittavat palomestariapäivystystä samoja perusteita käyttäen kuin sammutusosaston palomestareillekin. Tämän nojalla palolautakunta oli esittänyt, että teknillisen osaston paloinsinööreille ja sammutusosaston apulaispalomestarille suoritettaisiin sunnuntaityökorvauksia heidän suorittaessaan palomestariapäivystystä koko siitä ajasta, minkä he sunnuntaina tai juhlapäivänä toimivat päivystäjänä ja 1/5:sta siitä ajasta, minkä he näinä päivinä toimivat varapäivystäjinä. Korvaus määräytyisi kuitenkin heidän oman virkansa palkan perus-

teella. Palkkalautakunta päätti kaupunginhallitukselle puoltaa palolautakunnan em. esitystä (20. 1. 90 §).

Takautuvan palkankorotuksen suorittaminen ylityöstä ym. Akava oli esittänyt, että kaupunginhallituksen 2. 4. antamasta toimeenpanomääräyksestä 3 %:n palkankorotuksen suorittamisesta kaupungin palveluksessa oleville kertomusvuoden alusta lukien oli takautuva korotus jätetty pois viranhaltijain ylityön, päivystys- ja pyhätöyön osalta. Mainittu yhdistys ilmoitti, ettei se voinut pitää asiallisena sitä, että käytännöllisiin syihin vetoamalla viranhaltijoille jätettiin suorittamatta heille kuuluvia korvauksia, varsinkaan kun viranhaltijat näin olivat joutuneet työntekijöihin nähden epäedullisempaan asemaan. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että ko. korotus oli toimeenpantu Kaupunkiliiton suosituksen perusteella, joten kaupungilla ei siis ollut mitään suoranaista lakiin tai sopimukseen perustuvaa velvollisuutta suorittaa mainittua korotusta yleensäkään, vielä vähemmän 1. 1. alkaen. Mitä sitten tulee ylityö-, päivystys- ja sunnuntaityökorvauksiin, voitiin hyvin katsoa, että nämä eivät ole varsinaista palkkaa, vaan lähinnä erillisiä palkkioita, joita ei yleensä ole taannehtivasti korotettu. Koska näillä korvauksilla suurimmalta osalta oli varsin pieni käytännöllinen merkitys viranhaltijoille, ei kohtuudella voitane vaatia, että kaupungin tilivirastot velvoitettaisiin ko. korotusten taannehtivasta laskemisesta aiheutuvaan hyvinkin hankalaan työhön. Kaupunginhallitukselle päätettiin esittää, että Akavan anomuksen ei tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin (3. 6. 779 §).

Teollisuuslaitosten insinöörien päivystyskorvausperusteet. Teollisuuslaitosten lautakunta oli v. 1957 esittänyt, että insinöörien c-luokan päivystys muutettaisiin b-luokan mukaiseksi kotipäivystykseksi. Koska esitys ei tältä osin johtanut tulokseen, voivat ko. insinöörit päivystäessään edelleenkin valita olinpaikkansa, mutta heidän liikkumisvapauttaan oli pitänyt rajoittaa siten, että heidät määrättiin oleskelemaan päivystyksen aikana tietyllä alueella puhelimitse tavattavissa eikä ao. puhelin saanut olla pitkiä aikoja varattuna. Tämän perusteella oli esitetty, että vesi-, kaasu-, ja sähkölaitoksen insinööripäivystäjille korvattaisiin c-luokan mukaisesta päivystysajasta aikaisemman 1/8:n sijasta 1/5. Päivystystyön järjestelystä annettujen määräysten 3 c-kohdan mukaan, jos viranhaltija voi vapaasti valita olinpaikkansa, mutta on tällöin kuitenkin velvollinen ilmoittamaan, missä hän on tavattavissa, on enintään 1/5:sta tätä varallaoloaikaa suoritettava hänelle korvaus. Nyt ko. päivystys, jossa päivystäjät eivät olleet velvollisia oleskelemaan asunnossaan, mutta olivat velvollisia ilmoittamaan puhelimen, millä he ovat tavoitettavissa nimenomaan määrättyltä alueelta, on jossakin määrin vaativampi kuin päivystysmääräysten 3c-kohdan mukainen päivystys. Koska em. 3c-kohta on kuitenkin lähin tähän rinnastettava päivystysmuoto, päätti palkkalautakunta suostua tehtyyn esitykseen (13. 1. 59 §).

Kaupunginhallitus oli oikeuttanut teollisuuslaitosten lautakunnan järjestämään Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen käyttöpäivystyksen 1. 4. alkaen siten, että kerrallaan toimii päivystäjänä joko insinööri tai kemisti tai mestari sekä että päivystys luetaan päivystysluokkaan 3c. Teollisuuslaitosten lautakunta oli esittänyt päivystyskorvaukseksi ko. luokan enimmäiskorvausta eli 1/5 varallaoloajan yksinkertaisesta palkasta. Lautakunnan esityksen mukaan päivystäjän tulee olla puhelimella tavattavissa ja hänen on päivittäin suoritettava tunnin kestävä tarkastuskierto. Järjestelytoimisto ei pitänyt mainittua tarkastuskäyntiä tarpeellisenä. Tämän huomioon ottaen ja aikaisempaan käytäntöön viitaten, vesilaitoksen insinööripäivystä-

jälle oli aikaisemmin korvattu päivystys 1/8:lla palkasta, palkkalautakunta päätti vahvistaa ko. käyttöpäivystyksen korvausperusteeksi 1/10 varallaoloon käytetystä ajasta (24. 6. 901 §).

Rakennusmestarien palkankorotus. Helsingin Kunnallissrakennusmestarit olivat esittäneet, että kaupunki oli ollut pakotettu sijoittamaan alimman palkkausluokan vakinaisia rakennusmestareita vastaavan rakennusmestarin tehtäviin työttömyys-työmailla, joihin kuuluivat myöskin katurakennusosaston miesmäärältään suurimmat työmaat. Rakennusmestarin virkoja vakinaistettaessa v. 1947 ne oli ryhmitelty neljään palkkaluokkaan, joista alimmat, 20. ja 22., olivat tarkoitettut työmaan nuoremman ja vanhemman apulaisrakennusmestarin sekä vastaavasti 24. ja 26. vastaavan mestarin palkkaluokiksi. Nykyinen tilanne oli johtanut apulaisrakennusmestareiden palkkauksen ilmeiseen epäsuhteeseen niihin vaatimuksiin ja vastuuseen nähden, joita työmaan vastaavalle rakennusmestarille asetetaan, mistä syystä em. yhdistys oli anonut mainittujen palkkojen korottamista. Rakennusvirasto oli myöntänyt, että esitetty asiantila oli totuudenmukainen ja tilanne oli vienyt siihen, että työmaiden vastaavat mestarit useissa tapauksissa saivat saman palkan kuin heidän alaisensa apulaisrakennusmestarit. Palkankorotusesitystä oli näin ollen pidettävä kohtuullisena. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että virkamiesten palkkaus rakentuu yleensä vakanssiperiaatteelle eikä ns. henkilöperiaatteelle. Vakanssit taas on määrätty keskimääräistä vastuuta yms. palkan suuruuteen vaikuttavia tekijöitä ja yleensä normaaliolosuhteita silmälläpitäen. Koska työttömyystöitä ei voitu pitää normaali-ilmiönä, vaan poikkeusajan vaatimina erikoistoina, pidettiin kohtuullisena, että em. rakennusmestareille maksettaisiin näistä tehtävistä erityispalkkaa. Palkkio olisi kuitenkin määrättävä samansuuruisena markkamääräisenä lisäyksenä huolimatta siitä, kuuluiko ao. rakennusmestari 20. tai 22. palkkaluokan virkaan. Palkkalautakunta päätti esittää lausunnossaan kaupunginhallitukselle, että niille 20. ja 22. palkkaluokan rakennusmestareille, jotka toimivat vastaavina mestareina ja jotka täyttävät vastaavalle mestarille asetetut edellytykset, voitaisiin suorittaa markkamääräinen 6 000 mk:n suuruinen erityispalkkio (4. 2. 182 §).

Mielisairaanhoidtajien eräitä etuisuuksia komennusajalta koskeva asia. Mielisairaanhoidtajain Liitto oli maininnut, että eräät Kivelän sairaalan mielitautiosaston hoitajat ja hoitajattaret oli komennettu kuukauden ajaksi Nummelan sairaalan hoitajiksi. Tältä ajalta heille oli annettu ilmainen ruoka ja majoitus. Samanaikaisesti ko. hoitajat ovat joutuneet suorittamaan vuokran Kivelän sairaalassa sijaitsevista asunnostaan, vaikka eivät ole siellä asuneet komennusaikanaan. Hoitajat ovat lisäksi komennusaikana matkustaneet Helsinkiin, joita matkakustannuksia kaupunki ei ole korvannut. Näin ollen liitto esitti, että ko. hoitajille korvattaisiin komennuksen aiheuttamat kustannukset 6 500 mk:lla kuukaudessa. Sairaalamatkalautakunta oli puoltanut em. anomusta siltä osin, joka koski matkakustannusten korvaamista, sen sijaan vuokran korvaamista ei pidetty perusteltuna. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että matkustussäännössä ei ole nimenomaista määräystä komennuksista, mutta ilmeisesti näiden on katsottava sisältyvän »virkamatka» käsitteeseen sen laajassa merkityksessä. Näin ollen on ko. viranhaltijoille suoritettava korvaus todellisista matkakustannuksista sekä päivärahaa, mikäli heille ei, kuten nyt kyseessä olevassa tapauksessa, ole voitu järjestää ilmaista asuntoa ja ruokaa. Yleensä jokainen virkamatkalla oleva joutuu maksamaan vuokran asunnos-

3. Palkkalautakunta

taan kotipaikkakunnallaan ja mikäli viranhaltija komennuksen aikana vapaana ollessaan on matkustanut Helsinkiin tai muualle, on se hänen oma asiansa eikä kaupunki ole velvollinen korvaamaan tällaisista matkoista aiheutuneita kustannuksia. Mielisairaanhoidtajain Liitolle ja sairaalalautakunnalle päätettiin näin ollen ilmoittaa, ettei palkkalautakunta katsonut ko. esityksen antavan aihetta toimenpiteisiin (18. 2. 254 §).

Palkkiot, erikoiskorvaukset ym. Palkkalautakunta antoi kertomusvuoden aikana lukuisia lausuntoja, jotka koskivat palkkioiden korottamista, niiden perusteiden tarkistamista ym.

Asuntotuotantokomitea mm. oli ilmoittanut, että ao. revisori oli huomauttanut siitä, että komitean palveluksessa olevat henkilöt eivät ole oikeutettuja nostamaan oman auton käytöstä korvausta käydessään työmaakokouksissa, koska heille näistä maksetaan eri palkkio. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle esiintuoda käsityksensä asiasta seuraavaa: Kaupunginhallituksen vahvistamien ohjeiden mukaan ei ole estettä kilometrikorvauksen suorittamiseen ko. tapauksissa, koska mainituissa ohjeissa ei millään tavoin tehdä eroa erilaisten virkatehtävien välillä, jotka auton käyttöä edellyttävät. Se seikka maksetaanko kokouksesta, johon ajetaan, erikseen kokouspalkkio, ei ole asiaan vaikuttava seikka kilometrikorvausta maksettaessa. Sen sijaan kokouspalkkiota ei työmaakokoukseen osallistuville toimihenkilöille pitäisi maksaa, koska virkasäännön 30 §:n 2 kappaleen mukaan kokouspalkkioita ei makseta ao. elimen alaisille viranhaltijoille lautakuntien, laitosten tai toimikuntien itsenäisesti asettamien tilapäisluontoisten valio-kuntien ja jaostojen kokouksista. Työmaakokoukset on nim. katsottava tällaisiksi asuntotuotantokomitean itsenäisesti asettamiksi jaostoiksi. Kun kaupunginhallitus oli 19. 3. 1959 asettanut erityisen komitean tutkimaan kokouspalkkiojärjestelmää kokonaisuudessaan, olisi asiasta tiedotettava myöskin sanotulle komitealle (9. 9. 1 225 §).

Porolahden kansakoulun johtaja Sakari Aro oli anonut 192 000 mk:n korvausta siitä ylimääräisestä työstä, jota hän oli joutunut suorittamaan 23. 2. 1956 — 1. 11. 1958 välisenä aikana ko. koulua rakennettaessa. Yleisten töiden lautakunta oli antamassaan lausunnossa viitannut kaupunginhallituksen 30. 1. 1958 antamaan ohjeeseen, jonka mukaan viranhaltijan yleensä tulee korvauksetta avustaa toimialaansa liittyvien uusien rakennuskohteiden suunnittelussa, ellei suunnitteluapua ole pidettävä virkasäännön mukaan korvattavana ylityönä tai ellei häneltä ole pyydetty lausuntoa tms., jonka erikseen korvaaminen on kohtuullista. Koska nyt suoritettu ansiokas asiantuntijatoiminta oli tapahtunut suureksi osaksi ennen mainitun ohjeen antamista ja koska myös useille muille johtajaopettajille oli myönnetty korvaukset vastaavanlaisesta työstä, esitti yleisten töiden lautakunta, että Arolle myönnettäisiin 138 000 mk:n korvaus. Palkkalautakunta huomautti omassa lausunnossaan kaupunginhallitukselle, että koska tarkemmat selvitykset työhön käytetystä tuntimäärästä ym. asian ratkaisuun vaikuttavista seikoista puuttuvat, ei ollut mahdollisuutta palkkion kohtuullisuuden arvosteluun, mistä syystä vain viitattiin yleisten töiden lautakunnan lausuntoon (13. 1. 62 §).

Liikaa maksetun palkan takaisinperiminen. Helsingin Opettajayhdistys oli kirjelmässään kaupunginhallitukselle huomauttanut siitä, että useilta kansakoulunopettajilta oli heinäkuun palkanmaksun yhteydessä pidätetty osa palkasta liikaa

maksettujen palkkojen takaisinperimiseksi ilman kaupungin päättävien viranomaisen päätöksiä ja ao. opettajia kuulematta. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan ilmoittaa, että kansakoulujen toimistossa oli laadittu liikaa maksettuja palkkoja koskeva yksityiskohtainen selvitys, jonka nojalla palkkojen oikaisuun ja takaisinperintään oli ryhdytty. Lisäksi huomautettiin siitä, että tähän mennessä oli virheellisesti suoritettu palkkojen maksu yleensä korjattu maksavan viranomaisen toimesta, ilman että ao. palkansaajaa olisi asiassa erityisemmin kuultu. Kuitenkin katsottiin tässä tapauksessa asialliseksi sellainen menettely, että niille opettajille, joilta palkkoja takaisin peritään, lähetetään postitse kirjallinen ilmoitus, josta asianomaiset saavat tietoonsa ne perusteet, joiden nojalla palkkojen oikaisu on suoritettu (5. 8. 1 080 §).

Reservin kertausharjoitusten ajalta maksettavan palkan määrääminen. Raastuvan-oikeuden rikosasiainnotaari Risto Bergqvist, joka samanaikaisesti oli toiminut Helsingin hovioikeuden ylimääräisenä viskaalina, oli ollut kutsuttuna reservin kertausharjoituksiin 1.—14. 6. Tältä ajalta hänelle oli maksettu reserviläispalkkaa 13 825 mk. Hovioikeuden sihteerin ilmoituksen mukaan Bergqvistin heinäkuun palkasta, 76 245 mk:sta, tultaisiin pidättämään koko em. määrä. Kaupunginvaltuuston v. 1953 tekemän päätöksen mukaisesti oli myöskin kaupungin maksamasta palkasta ko. viranhaltijalta pidätettävä hänelle maksetun reserviläispalkan määrä. Tällöin kuitenkin kahdenkertainen pidätys koituisi asianomaiselle kohtuuttomaksi. Toisaalta ei kaupungilta voitaisi vaatia, että se yksinään vastaisi niistä ylimääräisistä menoista, jotka aiheutuisivat siitä, että Bergqvistiltä pidätettäisiin reserviläispalkan määrä ainoastaan yhden kerran. Näin ollen raastuvanoikeus oli esittänyt, että se oikeutettaisiin maksamaan ko. henkilölle viimeksi kuluneen kesäkuun palkka, 49 010 mk, vähennettynä raastuvanoikeuden maksamaa palkkaa vastaavalla osalla Bergqvistin reserviläispalkasta. Oikeudenmukaisin jakoperuste olisi nim. se, että kaupunki ja valtio osallistuisivat ko. kustannuksiin niiden maksamien palkkojen mukaisessa suhteessa. Palkkalautakunta yhtyi tähän käsitykseen, mutta koska tällainen kanta kuitenkin merkitsi osittaista kaupungille tulevasta edusta luopumista, päätti lautakunta lähettää asian kaupunginhallituksen ratkaistavaksi (15. 7. 999 §).

Maidontarkastamon laboratorioapulaisten ja pesijöiden työaika. Maidontarkastamo oli tiedustellut ko. apulaisten työaikaa, jota koskeva kysymys oli ollut palkkalautakunnan käsiteltävänä v. 1953. Mainittujen virkasuhteisten laboratorioapulaisten mielestä oli epäoikeudenmukaista, että heitä pidettiin iltavuorossa yhtä kauan kuin niitä kaupungin viranhaltijoita, joilla oli säännöllinen päivätyö, minkä vuoksi he katsoivat, että ko. iltavuoroja olisi lyhennettävä ainakin tunnilla. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa maidontarkastamolle, että koska mainitut työolosuhteet työvuorotteluun nähden ovat suunnilleen samanlaiset kuin v. 1953, jolloin kaupunginhallitus vahvisti heidän ja pesijöiden työajan 6 ½ tunniksi, ei palkkalautakunta voi tässä yhteydessä antaa lausuntoa siitä, olisiko aihetta ko. viranhaltijain työaikaan nähden poiketa vallitsevasta käytännöstä. Päätöstä perusteltiin sillä, että ei ole tutkittu, millä tavalla näiden viranhaltijain työaika voitaisiin tarkoituksenmukaisesti järjestää työaikalain puitteissa, eikä palkkalautakunnan tehtäviin kuulu mainitunlaisen tutkimuksen suorittaminen. Sitä vastoin palkkalautakunta saattoi ilmoittaa maidontarkastamolle, että sanotut viranhaltijat kuuluvat työaikalain alaisuuteen (27. 5. 757 §, 3. 6. 780 §).

Matkustussäännön tulkintaa koskeva tiedustelu. Revisiovirasto oli pyytänyt palkkalautakunnan tulkintaa seuraavissa tapauksissa: 1) Onko viranhaltija virkamatkan aikana oikeutettu ylityöpalkkioon? Jos on, millä perusteella palkkio lasketaan? 2) Kun autonkuljettaja viipyy virkamatkalla yhden päivän yöpymättä, mutta kuitenkin vähän yli 12 t, niin onko hän oikeutettu päivärahaan ja ylityöpalkkioon 8 t:n yli menevältä osalta? 3) Miten on tulkittava matkustussäännön 12 §:n määräys korotetusta päivärahasta sellaisessa tapauksessa, että asianomainen viipyy kahdessa kaupungissa yhteensä vähintään 6 t (esim. 4+2 t), mutta ei kummassakaan yksistään 6 t? Palkkalautakunta päätti lausuntonaan esittää revisiovirastolle seuraavaa: 1) V. 1951 oli käsiteltäessä ko. asiaa ylityökorvauksen maksamiseen nähden katsottu, että virkamatkasta maksettu matkustussäännön mukainen korvaus sisältää myös **kin** korvauksen virkamatkan aikana tehdystä työstä. Oli siis todettava, että ylityökorvauksen maksaminen ei lainkaan tule kysymykseen niiden viranhaltijain kohdalla, jotka eivät ole työaikalain alaisia eikä myöskään niiden viranhaltijain kohdalla, jotka virkamatkan aikana eivät tosiasiallisesti suorita työtä normaalia työaikaa enemmän, jolloin matkustukseen ja vieraalla paikkakunnalla oloon varsinaisen työajan lisäksi käytettyä aikaa ei oteta huomioon sen paremmin varsinaisena kuin ylityöajanakaan. 2) Viranhaltija-asemassa oleva autonkuljettaja, joka on virkamatkan aikana yhdessä tai useammassa jaksossa suorittanut autonajoa enemmän kuin 8 t päivää kohti, on oikeutettu ylityökorvaukseen 8 t:n yli menevältä ajalta. Työaikaan luetaan myös odotusaika, joka on oltava autossa tai sen välittömässä läheisyydessä. 3) Matkustussäännön 12 §:n määräys korotetusta päivärahasta edellyttää ainoastaan, että virkamatkalla oleva henkilö saman päivän kuluessa oleskelee yhteensä kuusi tuntia sellaisella paikkakunnalla, jossa tapahtuneesta oleskelusta on suoritettava korotettu päiväraha. Tällöin hän voi saman päivän kuluessa oleskella useammallakin tarkoitettunlaisella paikkakunnalla, kunhan yhteisaika täyttää määräyksen edellytyksen, eli että oleskelu on yhteensä kestänyt vähintään 6 t (20. 1. 107 §, 27. 1. 149 §).

Kuukausipalkkaisten, työsopimussuhteisten toimihenkilöiden työehtosopimusasia. Helsingin Kunnallisten Työntekijäin ja Viranhaltijain Keskusjärjestö oli tehnyt esityksen, että ko. toimihenkilöitä ja työntekijöitä koskevia työehtosopimusneuvotteluja, jotka olivat olleet katkenneina pitkän ajan, ryhdyttäisiin jatkamaan mahdollisimman pian. Palkkalautakunnan toimisto ilmoitti, että ko. neuvotteluja oli käyty viimeksi v:n 1956 lopulla, jolloin neuvottelut katkesivat, koska eräissä kohdissa ei ollut voitu päästä yksimielisyyteen. Koska mitään estettä ei ollut neuvottelujen jatkamiselle, päätti palkkalautakunta, että ao. neuvotteluihin ryhdytään (2. 12. 1 722 §).

Kaupunginhallitus oli pyytänyt palkkalautakunnan lausuntoa liikennelaitoksen lautakunnan esityksestä, joka tarkoitti *uuden liikennehenkilöstön ottamista* laitoksen palvelukseen *työsopimussuhteeseen*. Kunnallisten Työntekijäin ja Viranhaltijain Keskusjärjestö oli tehnyt ehdotuksen neuvotteluihin ryhtymisestä ko. asian johdosta. Palkkalautakunnan toimiston toimesta oli neuvottelut aloitettu 13. 7. ja Keskusjärjestölle toimitettu jäljennökset asiakirjoista tiedoksi. Palkkalautakunta päätti hyväksyä suoritettut toimenpiteet (15. 7. 1 031 §).

Työntekijäin lomaetujen muuttamisesta koskeva kysymys. Vt Eino Saastamoinen ym. olivat tehneet aloitteen, missä esitettiin työntekijäin lomasääntö muutettavaksi

sellaiseksi, että vuosilomaedut viranhaltijoilla ja työntekijöillä olisivat samanlaiset. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle huomauttaa siitä, että aloitteen käsittely oli odottanut työehtosopimusneuvottelujen tulosta ja näissä ei työntekijäin vuosilomaetuihin ollut sovittu muutoksia tehtäväksi. Jo nyt oli kaupungin työntekijöillä huomattavasti yleisen vuosilomalain sisältämiä lomaetuja paremmat lomaedut. Yleisen vuosilomalain muuttamisesta oli valmistunut komitean mietintö, missä ehdotettiin ko. etuja lisättäväksi siten, että kultakin kuukaudelta myönnettävä loma olisi 1 ½ työpäivää niillekin, jotka ovat olleet alle 5 v työssä. Mikäli lakia muutetaan mainitulla tavalla, olisi kaupungin työntekijäin lomaoikeus vieläkin huomattavasti suurempi kuin yleisen lainsäädännön mukainen lomaoikeus. Näin ollen katsottiin, että aloitteen ei tulisi antaa aiheutta toimenpiteisiin (22. 4. 560 §).

Neuvotteluoikeudet. Kuntien Konemestarit -nimiselle yhdistykselle myönnettyä neuvotteluoikeutta koskeva Kaupunkiliiton ilmoitus merkittiin tiedoksi (22. 4. 549 §).

Rakennusviraston katurakennusosaston tuntipalkkaisten mittausmiesten siirtämisestä kuukausipalkalle olivat vtt Saastamoinen ja Meltti tehneet aloitteen, mistä kaupunginhallitus oli pyytänyt palkkalautakunnan lausuntoa. Asia oli ollut usein käsiteltävänä, mm. viimeksi 19. 3. 1957 palkkalautakunta oli antanut asiasta lausuntonsa perustellen sitä käsitystä, että olisi pidättäydyttävä uusien kuukausipalkkaisten työsuhteiden perustamisesta. Saman kantansa esittäen palkkalautakunta päätti uudessa lausunnossaan ehdottaa, että aloitteen ei tulisi antaa aiheutta toimenpiteisiin (24. 6. 897 §, 15. 7. 995 §, 5. 8. 1 063 §, ks. v:n 1957 II osan s. 16).

Eräiden virastotapojen yhdenmukaistaminen. Kaupunginhallituksen koulutus-toimikunta oli tehnyt esityksen em. asiasta huomauttaen mm., että kaupungin edun mukaista olisi virastotavoissa päästä yhtenäiselle kannalle. Tämän vuoksi pyydettiin kaupunginhallitusta antamaan tarkempia määräyksiä virka-ajan noudattamisen valvonnasta, aamiaistauon ja kahvitaun pituudesta ym. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan esittää, että virka-ajan noudattamisen valvonta voidaan kussakin laitoksessa järjestää siten kuin se tarkoituksenmukaisimmin on toteutettavissa. Aamiaistauon pituus oli jo eräissä toimipaikoissa muutettu puolesta tunnista tunniksi. Kahvitaukoa pidettiin sellaisena seikkana, joka olisi jätettävä kunkin laitoksen johdon määräämisvaltaan (15. 7. 998 §).

Uuden työehtosopimuksen solmiminen. Kunnantyyntekijäin Keskusjärjestö oli irtisanonut entisen työehtosopimuksen 31. 1. 1958 päättyväksi 1. 5. 1958 sekä esittänyt samalla ehdotuksen uudeksi työehtosopimukseksi. Uudesta työehtosopimuksesta oli v:n 1958 maaliskuusta alkaen käyty pitkällisiä neuvotteluja kaupungin neuvottelijain tehtyä omasta puolestaan ehdotuksen uudeksi sopimukseksi. Neuvotteluissa tehtyjen molemminpuolisten myönnytysten jälkeen päästiin asiassa yksimielisyyteen. Työehtosopimukseen sovittiin tehtäväksi seuraavat huomattavammat muutokset: 1) Työntekijäin työaika tulee olemaan kautta vuoden 45 t viikossa, kuitenkin siten, että vuorotyössä viikottainen työaika on keskimäärin enintään 45 t. 2) Työehtosopimukseen otetaan erityinen tuotantopalkkiota koskeva määräys. 3) Ylityössä annetaan työntekijöille sopivin väliajoin 15 minuutin työaikaan luettava ruokailutauko. 4) Palkanmaksussa siirrytään kertomusvuoden syyskuun alusta uuteen järjestelmään, jonka mukaan työntekijöille suoritetaan

joka toinen viikko ennakkotili ja joka toinen viikko varsinainen tili. 5) Työehtosopimuksen 11 §:ssä olevat työntekijäin kuljetuksia ja matkakorvauksia koskevat määräykset uusitaan entistä selvempään muotoon. 6) Uusi työehtosopimus tulee voimaan heti sen tultua molemmin puolin allekirjoitetuksi. Sopimus on voimassa 1. 5. 1960 saakka, mistä lähtien voimassaolo jatkuu yhden vuoden kerrallaan. 7) Allekirjoituspöytäkirjassa sovittiin lisäksi, että a) työehtosopimuksen määräykset eivät koske työttömyystöitä; b) uuden työehtosopimuksen edellyttämään 45 tunnin työviikkoon siirrytään työehtosopimuksen allekirjoituspäivää seuraavan ensimmäisen palkanmaksukauden alusta lukien lukuun ottamatta kolmivuorotyötä, jonka osalta siirtyminen tapahtuu viimeistään 1. 8. 1959 päättyvän ylimenokauden aikana. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen sekä kaupunginhallitukselle esittää kaupunginvaltuustolle edelleen esitettäväksi, että kaupungin ja Helsingin Kunnantyöntekijäin Keskusjärjestön välinen työehtosopimus hyväksyttäisiin siihen liittyvine allekirjoituspöytäkirjoinen neuvotteluissa sovituissa muodoissa (8. 4. 474 §, kunn.as.kok. n:o 51).

Satamajäänsärkijöiden konepäällystön työehtosopimuksen uusiminen. Suomen Konemestariliitto oli tehnyt esityksen mainitun työehtosopimuksen uusimisesta, koska vastaavat miehistöä ja kansipäällystää koskevat sopimuksetkin oli äskettäin uusittu. Palkkalautakunnan toimistossa oli laadittu uusi sopimusehdotus ja tämän pohjalta päästiin käydyissä neuvotteluissa yksimielisyyteen sopimustekstistä. Palkkalautakunta päätti näin ollen hyväksyä neuvottelutuloksen ja esittää kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että kaupungin ja Suomen Konemestariliiton kesken tehtäisiin satamajäänsärkijäalusten Otson ja Turson konepäällystön palkkauksesta ja työehdoista sopimus, josta neuvotteluissa oli sovittu (11. 11. 1 593 §).

Satamajäänsärkijäin miehistöä koskevan työehtosopimuksen uusiminen. Suomen Merimies-Unioni oli 30. 10. 1958 sanonut irti 25. 1. 1957 tehdyn, kaupungin satamajäänsärkijäin miehistön palkkaus- ja työehtoja koskevan sopimuksen sekä esitti yksityiskohtaisen muutosehdotuksen. Muutokset koskivat mm. vapaan ruoan korvauksena maksettavaa vastiketta, palkanmaksukauden järjestämistä puolen kuukauden pituiseksi entisen 1 kk:n sijasta, ylityökorvauksen suorittamista pääsiäis-, helluntai- ym. aattoina kaikesta klo 13 jälkeen suoritettavasta työstä, työsuhteen päättymisen jälkeen suoritettavan asunto- ja ruokakorvauksen korottamista sekä yhden puolivapaapäivän antamista entisen lisäksi. Palkkalautakunnan toimiston toimesta oli käyty neuvotteluja Merimies-Unionin kanssa ja oltu myöskin yhteydessä merenkulkuhallitukseen ja eräisiin muihin kaupunkeihin. Unionin ehdottamat muutokset eivät aiheuttaneet sanottavia lisämenoja kaupungille ja koska Merimies-Unioni puolestaan oli hyväksynyt eräitä kaupungin taholta esitettyjä, lähinnä muodollisia muutoksia, päätti palkkalautakunta hyväksyä neuvottelutuloksen sekä esittää kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että Suomen Merimies-Unionin kanssa tehtäisiin satamajäänsärkijäin miehistön palkkaus- ja työehdoista ao. pöytäkirjan mukainen työehtosopimus (25. 2. 286, kunn.as.kok. n:o 49).

Rakennusalan työehtosopimuksen urakkahinnoittelua koskevia uusia määräyksiä selostava Kaupunkiliiton toimiston yleiskirje esitettiin palkkalautakunnalle samoin kuin luettelo muutoksista urakatöiden hinnoitteluun sekä palkkalautakunnan

toimistopäällikön asian johdosta lähettämä kiertokirje. Lautakunta päätti hyväksyä toimistopäällikön toimenpiteet asiassa (5. 8. 1 094 §).

Työntekijäin palkanmaksutavan muuttaminen. Revisiovirasto oli tehnyt esityksen, missä ehdotettiin, että kaupungin työntekijöille maksettaisiin palkka siten, että palkat maksettaisiin viikottain keskimääräisen ansion mukaan ja yksityiskohtainen laskeminen suoritettaisiin kahden tai useamman viikon väliajoin. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa kaupunginhallitukselle, että uuden työehtosopimuksen 10 §:ssä on määrätty, että palkat työntekijöille maksetaan kerran viikossa siten, että joka toinen viikko suoritetaan ennakotili ja joka toinen viikko varsinainen tili. Näin ollen ei revisioviraston esityksen enää tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin (15. 7. 558 §).

Erikoisammattimieslisän maksaminen eräille Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen työntekijöille. Vesilaitoksen taholta oli ilmoitettu, että Pitkäkosken puhdistuslaitoksella tulee sen normaalikäytön alkaessa olemaan korjaus- ja huoltotöissä kaikkiaan 6 työntekijää, joita heidän työnsä mukaan kutsutaan laitosmiehiksi. Näistä on koulutuksen perusteella valittu neljä laitosmiestä, joista kaksi vastaa ensisijaisesti sähkölaitteista ja niiden korjauksesta ja huollosta, yksi varsinaisista kojeista yms. ja yksi putkistosta. Heidän lähimpinä esimiehinään ovat suoraan laitoksen ylikonemestari ja sähkömestari ilman väliportaita, minkä vuoksi ko. laitosmiehet joutuvat työskentelemään verrattain itsenäisesti. Heidän työsuorituksilleen on täten asetettava erikoisen suuret vaatimukset. Laitos anoi em. perusteilla, että näille työntekijöille myönnettäisiin 45 %:n erikoisammattimieslisä. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että palkkasopimuksen 12 §:n 71 kohdan mukaan voidaan mm. teollisuuslaitosten vastuunalaisessa asemassa oleville erikoisammattityöntekijöille palkkalautakunnan suostumuksella maksaa palkkaa, joka vähintään 25 %:lla tai enintään 45 %:lla ylittää ao. ohjetuntipalkan. Koska Pitkäkosken puhdistuslaitos oli aivan uusi ja sen huoltomiehiksi ilmeisesti oli valittava parhaat saatavissa olevat ammattimiehet, päätti palkkalautakunta ilmoittaa vesilaitokselle, että sen esityksessä mainituille erikoisammattityöntekijöille voitiin maksaa palkkasopimuksessa edellytettyä erikoislisää enintään 45 % ohjetuntipalkasta laskettuna. Lisän lopullinen suuruus oli kuitenkin määrättävä laitoksessa kunkin miehen kohdalla erikseen suoritettavan harkinnan mukaan (15. 4. 508 §).

Työsopimussuhteisten toimihenkilöiden ja työntekijäin työaika ja ylityökorvausperusteet. Kaupunginhallitus oli kehottanut 29. 5. 1958 palkkalautakuntaa selvittämään kysymyksen työsopimussuhteessa kuukausipalkalla kaupungin palveluksessa olevan henkilökunnan työajasta ja ylityökorvausperusteista koko laajuudessaan sekä tekemään kaupunginhallitukselle esityksen yhdenmukaisesta menettelystä tässä suhteessa. Palkkalautakunnan toimesta oli eri virastoilta ja laitoksilta hankittujen tilastotietojen mukaan ko. henkilöstöä 1. 9. 1958 kaikkiaan 1 308 henkeä. Tehtävien laatuun nähden todettiin mainittujen tietojen perusteella, että ko. henkilöstö jakautui monille eri aloille ja lukuisiin palkkaportaisiin. Näin ollen ei ollut mahdollista antaa koko kuukausipalkkaista työsopimussuhteista henkilöstöä koskevia työaika- ja ylityökorvausohjeita. Myöskään laitoksittain ei ohjeiden antaminen käynyt päinsä. Tarkoituksenmukaisimmaksi osoittautui sellainen menettely, että eri ammattiryhmille annettaisiin erillisiä määräyksiä. Mainitun henkilöstön ylityömääräyksiä ja -korvauksia koskeva ehdotus olikin laadittu, mutta palkka-

lautakunta päätti kuitenkin ilmoittaa kaupunginhallitukselle, että lautakunnan tarkoituksena on ryhtyä lähiaikoina uudelleen neuvotteluihin työehtosopimuksen aikaansaamiseksi kuukausipalkkaisten työsopimussuhteisten toimihenkilöiden ja työntekijäin sekä kaupungin välillä, mistä syystä asian ratkaiseminen olisi lykättävä toistaiseksi, mutta jos kaupunginhallitus nyt kuitenkin katsoisi asialliseksi saattaa lausuntopyynnön käsittämän asian ratkaisuun, niin palkkalautakunta esittää, että asiasta päätettäisiin em. ehdotuksen mukaisesti (3. 6. 772 §, 10. 6. 835 §).

Kulosaaren kartanon isännöitsijän tehtävien hoitaminen. Kunnantyöntekijäin Keskusjärjestö oli esittänyt, että sen lomanviettopaikan, Kulosaaren kartanon isännöitsijänä toimivalle henkilölle myönnettäisiin varsinaisesta työstään vapautusta 2 kk:n ajaksi em. tehtävien hoitamista varten hänen työsuhteensa kaupunkiin silti katkeamatta. Vastaavanlainen esitys oli edellisenä kesänä ollut käsiteltävänä ko. kartanon talonmiehen työsuhteen osalta. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle esittää, että asia olisi käsiteltävä siten, että nimetylle henkilölle myönnettäisiin vuosittain vapautus työstä samalla kun todettaisiin, ettei työsuhde kaupunkiin tämän johdosta katkea. Vapautus olisi kuitenkin myönnettävä sillä edellytyksellä, ettei siitä aiheudu haittaa asianomaisen varsinaisen tehtävän hoitamiselle (8. 4. 471 §, 22. 4. 548 §).

Yleisluottamusmiehen määräämistä varatyömaille koskeva asia. Helsingin varatyöläisten luottamusmiestoimikunnan nimissä oli palkkalautakunnalle esitetty kirjelmä, missä vaadittiin, että kaupunki palkkaisi henkilön kaupungin varsinaisten yleisluottamusmiesten ohella hoitamaan varatyöntekijäin asioita. Rakennusvirasto oli antamassaan lausunnossa huomauttanut, että ao. osastojen tai laitosten pääluottamusmiehet voivat varsin hyvin hoitaa tehtävänsä myös työttömyystyömaiden osalta. Yhteisen pääluottamusmiehen määrääminen eri laitosten alaisille työmaille tuottaisi ilmeisiä hankaluuksia. Näin ollen rakennusvirasto ei katsonut asialliseksi pääluottamusmiehen määräämistä erikseen työttömyystyömaita varten. Palkkalautakunnan taholta esitettiin käsitys, että koska valtioneuvoston työttömyystöitä koskevissa ohjeissa ei ollut luottamusmiehen asettamista koskevia määräyksiä ja kun työttömyystöissä olevat työntekijät eivät työehtosopimukseen sisältyvän rajoituksen johdosta kuulu työehtosopimuksen piiriin, niin erityisen luottamusmiehen asettamiseen ei ole aihetta. Lopuksi huomautettiin vielä siitä, että työehtosopimuksen luottamusmiehiä koskevat määräykset eivät asiallisestikaan ole sovellettavissa työttömyystöissä oleviin, koska työttömyystyömaat eivät muodosta yhtenäistä työpaikkaa eivätkä ole erillisen laitoksen alaisia. Mainitun käsityksen mukainen lausunto päätettiin antaa kaupunginhallitukselle ja esittää, että em. esityksen ei tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin (11. 2. 233 §).

Varatyöntekijäin vapunpäivän palkanmaksua koskeva kysymys. Satamalaitoksen Sompasaaren alaisen työmaan varatyöntekijäin kokouksessa, jossa oli läsnä 88 työntekijää oli käsitelty em. asiaa ja paheksuttu kaupungin kielteistä kantaa varatyöntekijäin palkanmaksun suhteen. Kokouksen puolesta lähetettiin palkkalautakunnalle kirjelmä, missä vaadittiin sellaisia toimenpiteitä, että vapunpäivän palkka tulisi turvatuksi myös varatöissä oleville työntekijöille. Koska vapunpäivä on v. 1944 annetun lain mukaan palkaton vapaapäivä ja koska työttömyystyöntekijät eivät

ole työehtosopimuksen alaisia, päätti palkkalautakunta, että kirjelmä ei anna aihetta toimenpiteisiin (20. 5. 704 §, v:n 1958 kert. II osan s. 13).

Sairauskorvauksen suorittaminen työttömyystöissä työskenteleville. Helsingin Kunnantyöntekijäin Keskusjärjestön ja kaupungin välillä kertomusvuoden alkupuolella käydyissä työehtosopimusneuvotteluissa oli työntekijäin puolelta esitetty, että kaupungin järjestämissä työttömyystöissä työskenteleville olisi suoritettava sairausavustusta samalla tavalla kuin muillekin kaupungin työntekijöille. Kaupungin puolelta suostuttiin siihen, että työttömyystöissä maksettaisiin sairausavustusta rakennusalan työehtosopimuksen määräysten mukaisesti. Palkkalautakunta päätti hyväksyä neuvottelutuloksen sekä esittää kaupunginhallitukselle valtuustolle edelleen esitettäväksi, että kaupungin työttömyystöissä oleville suoritettaisiin 15. 4. 1959 alkaen sairausavustusta 13. 8. 1958 allekirjoitetun rakennusalan työehtosopimuksen 4 §:ssä olevien määräysten mukaisesti (8. 4. 475 §).

Sairauskorvausten suorittamista työttömyystöissä työskenteleville oli ehdotettu vt Vanhasen ym. valtuustoaloitteessa. Palkkalautakunta päätti lausunnossaan kaupunginhallitukselle esittää, että kun työttömyystöissä oleville maksettavasta sairauskorvauksesta oli päästy sopimukseen työehtosopimusneuvotteluissa, ei aloitteen tulisi enää antaa aihetta toimenpiteisiin (25. 2. 288 §, 22. 4. 557 §).

Virkojen perustaminen, järjestely ym. Palkkalautakunta antoi kertomusvuoden aikana lukuisia lausuntoja, jotka koskivat uusien virkojen perustamista, virkojen uudelleenjärjestelyä, vakinaistamista, virkanimikkeitten muuttamista jne. Uusien virkojen perustamisen yhteydessä palkkalautakunta esitti vain käsityksensä ehdotetun palkkaluokan sopivuudesta puuttumatta muuten viran tarpeellisuuden arvioimiseen. Myöskin palkankorotusanomuksista annettiin useita lausuntoja kaupunginhallitukselle.

Virkojen täyttäminen. Virastot ja laitokset esittivät usein virkojen täyttämistä niitä haettavaksi julistamatta. Yleensä palkkalautakunta suostui anomuksiin sillä ehdolla, että virkaan valittiin se henkilö, joka oli hoitanut virkaa tilapäisenä.

Oikeus virassa pysymiseen eroamisiän saavuttamisen jälkeen myönnettiin 10 viranhaltijalle. Useissa tapauksissa hylättiin asianomaisten ko. asiaa koskevat anomukset (7. 1. 21 §). Myöskin annettiin kaupunginhallitukselle lausunto viranhaltijan oikeudesta pysyä virassaan 60 v täytettyään. Kunnallisista kodinhoitajista annetun lain mukaan kaupunginvaltuuston on tehtävä sosiaaliministeriölle esitys kodinhoitajan oikeuttamisesta pysymään virassaan siihen saakka, kunnes hän täyttää 62 v. Ko. lain 11 §:n mukaan kodinhoitaja on velvollinen eroamaan 60 v:n ikään tullessaan, mutta sosiaaliministeriö voi oikeuttaa hänet pysymään toimessaan aina 65 v:n ikään saakka. Kaupungin voimassa olevien määräysten mukaan kodinhoitajan pakollinen eroamisikä on 62 v. Koska ko. kodinhoitaja Hilja Nieminen oli terve ja täysin työkykyinen, päätettiin kaupunginhallitukselle puoltaa huoltoviraston esitystä, että Nieminen saisi pysyä virassaan siihen asti, jolloin hän täyttää 62 v. (18. 3. 381 §).

Sivutoimen hoitamiseen myönnettiin oikeus 88 viranhaltijalle.

Rahatoimiston tp. toimistoapulainen oli anonut oikeutta saada hoitaa ilmoittautumisten vastaanottajan tointa ruotsinkielisessä työväenopistossa lukuvuonna 1959/60. Koska mainitut oikeudet ratkaisee tilapäisten viranhaltijain osalta ao.

lautakunta, tässä tapauksessa kaupunginhallituksen yleisjaosto, päätti palkkalautakunta puoltaa tehtyä anomusta (26. 8. 1 153 §).

Paitsi oikeutta esim. koko lukukauden kestävään sivutoimen hoitamiseen myönnettiin eräissä tapauksissa lupia lyhyempiaikaisen sivutoimen pitoon, mm. luentojen pitämiseen parin viikon kurseilla (8. 4. 467 §).

Palkkalautakunta oli aikaisempina vuosina myöntänyt kaupungin viranhaltijoille ao. luvat *kaupungin hallinnollisen alueen ulkopuolella asumiseen*, mutta ratkaisuvallan siirtämiseksi tapahtuneen virkasäännön muutoksen jälkeen nämä luvat myönsi ao. lautakunta. Näin ollen palkkalautakunta myönsi kertomusvuonna mainitun luvan vain kahdelle sen toimiston virahaltijalle (ks. v:n 1958 kunn. as. kok. n:o 45)

Konekirjoituslisiä myönnettiin 30 viranhaltijalle, *konekirjanpitolisiä* 36 viranhaltijalle sekä *pikakirjoituslisiä* 13 viranhaltijalle.

Konekirjoitus- ym. lisien korottaminen. Helsingin Kunnallisvirkamiesyhdistys oli maininnut, että kaupunginvaltuuston 25. 3. tekemän päätöksen mukaisesti korotettiin kaupungin viranhaltijain palkat 3 %. Koska korotusta ei toistaiseksi ollut otettu huomioon konekirjoitus- ym. lisien osalta, yhdistys esitti, että ko. lisät tarkistettaisiin samasta päivämäärästä vastaavalla tavalla. Palkkalautakunta huomautti, että valtuuston em. päätöksessä ei ollut mitään määräystä konekirjoitus- ym. lisistä, mutta sen sijaan kaupunginhallituksen 12. 2. 1959 tekemän päätöksen mukaan henkilökohtaisina lisinä maksettaville erikoislisille, kuten konekirjoitus-, pikakirjoitus- ym. lisät, on maksettava sekä indeksi- että tasokorotukset. Näin ollen lausunnossa kaupunginhallitukselle päätettiin esittää, että ko. lisät olisi korotettava 1. 3. lukien ehdotuksen mukaisesti (4. 11. 1 572 §).

Luontoisetukorvauksia vahvistettiin kertomusvuoden aikana lukuisissa tapauksissa. Eräät viranhaltijat vapautettiin kokonaan luontoisetukorvausten maksamisesta esim. heidän muutettuaan asumaan sairaalan ulkopuolelle. Luontoisetukorvausten määriä tarkistettiin muuttuneiden olosuhteiden perusteella, mihin saattoi vaikuttaa jääkaapin hankkiminen yms.

Luontoisetusäännön muuttaminen eräiden viranhaltijain ilmaista ateriaa koskevalta osalta. Palkkalautakunta oli v. 1958 antanut kaupunginhallitukselle lausuntonsa kansakoulujen ruoanjakajien ja kansakoulujen johtajien ym. viranhaltijain oikeudesta ilmaiseen ateriointiin. Kaupunginhallituksen pyydettyä uudelleen palkkalautakunnan lausuntoa mahdollisen muutoksen tekemiseksi luontoisetusäännön ao. kohtaan päätettiin mainitun säännön 20 § ehdottaa muutettavaksi seuraavaan muotoon: »Kansakoulujen johtajat, opettajat, koululääkärit, kouluhoitajat ja ruoanjakajat, ammattikoulujen opettajat sekä lastentarhojen henkilökunta ja lastensuojelu- ja nuorisonhuoltolaitosten hoitohenkilökunta saavat korvauksetta syödä oppilaille tarjottavaa ruokaa, mikäli heille nimenomaan on annettu tehtäväksi oppilaiden aterioinnin valvonta. Mainittu oikeus koskee kuitenkin vain yhtä ateriaa, olkoon se minkä niminen tahansa, päivässä.» (27. 5. 758 §, kunn.as.kok. n:o 96).

Kodinhoitajien luontoisetukorvaukset. Huoltolautakunnan hallintojaosto oli esittänyt, että kaupunginhallitus vahvistaisi kaupungin kunnallisille kodinhoitajille luovuttamista asunnoista perittävien korvausten perusteet, koska korvausten perimisestä puuttuvat riittävän selvät säännökset. Tähän saakka oli kodinhoitajilta peritty kiinteistöviraston talo-osaston kulloinkin vahvistama vuokra, mikä yleensä

oli jäänyt pienemmäksi kuin kunnallisista kodinhoitajista v. 1950 annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu korvaus puuttuvista luontoiseduista. Ko. lainkohdan mukaan kodinhoitaja on oikeutettu peruspalkan lisäksi saamaan kunnollisen asunnon tai vastaavan korvauksen ja sosiaaliministeriön 9. 1. 1951 antaman päätöksen mukaan puuttuvista luontoiseduista kodinhoitajalle suoritettava korvaus on määrättävä paikkakunnan käypien hintojen mukaan. Näin ollen näyttää siltä, että kaupungin puolesta kodinhoitajille luovutetusta asunnosta perittävän vuokran enimmäismäärä olisi vahvistettava enintään puuttuvien luontoisetujen korvauksen määräiseksi eli toistaiseksi enintään 8 130 mk:ksi.

Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että sosiaaliministeriö oli 31. 12. 1958 vahvistanut kunnallisten kodinhoitajien puuttuvien luontoisetujen vähimmäiskorvausmäärät. IV kalleusryhmässä korvausten yhteismäärä huoneen ja keittiön asunnosta valoineen ja lämpöineen oli 6 800 mk/kk. Koska kaupungin kodinhoitajilleen maksaman palkkauksen ja valtion 6. palkkausluokan mukaisen palkkauksen erotus, joka peruspalkkojen kohdalla oli 8 130 mk, huomattavasti ylitti em. vähimmäiskorvauksen, katsottiin ettei ollut syytä kodinhoitajien palkkauksen muuttamiseen (11. 2. 232 §).

Luontoisetusäännon 18 §:n tulkinta. Helsingin Kunnallisvirkamiesyhdistys oli esittänyt, että lastentarhain lautakunnan omaksuma kanta, että lastenseimissä palvelevat lastenhoitajat ovat velvolliset maksamaan yhdestä työvuoronsa aikana tarjottavasta ateriesta päivittäin riippumatta siitä, syövätkö he tämän aterian vai eivät, on väärä, sillä yhdistyksen mielestä lastenhoitajia ei mitenkään voitu katsoa kuuluviksi ruokalahenkilökuntaan. Tästä syystä Kunnallisvirkamiesyhdistys oli pyytänyt palkkalautakunnan tulkintaa siitä, miten luontoisetusäännon 18 §:n 2 mom:n 1 kohtaa oli tässä tapauksessa sovellettava. Lastentarhain lautakunta oli ilmoittanut, että lastentarhain ja niihin liittyvien laitosten koko henkilökunta osallistuu ruoan valmistukseen tai valmiin ruoan käsittelyyn keittäjinä, apuna keittiössä ja ruoan jakelussa lapsille auttaen ja syöttäen sekä valvoen heidän ateriointiaan. Tämän perusteella lastentarhain lautakunta oli päättänyt, että luontoisetusäännon em. pykälän tarkoittamaan ryhmään kuuluvat mm. lastenhoitajat. Lastentarhoissa ym. laitoksissa tarjottiin pääateria klo 12—14 tienoilla ja välipala joko klo 11 tai klo 15. Maksuvelvollisuus ei koskenut nimenomaan pääateriaa, vaan yhtä ateriaa työvuoron aikana. Aikuisten ruokailu tapahtui joko ennen tai jälkeen lasten syöttämisen työajalla. Lastenhoitajien vapautuminen tästä koko muun henkilökunnan käyttämästä luontoisedusta ja sen korvaamisesta niinä päivinä viikossa, jolloin kullekin sattuu vapaa-aika keskipäivällä edellyttää, että järjestelmän toteuttamista voitaisiin valvoa. Koska kuitenkin lastenseimen johtajankin pääasiallinen tehtävä on lastenhoito omalla osastollaan, ei hänellä ole mahdollisuutta tarkkailla lastenhoitajien yksilöllistä ruokailua. Näin ollen lautakunta oli edelleen sitä mieltä, ettei lastenhoitajien vapauttamista ko. maksuvelvollisuudesta voitu puoltaa. Koska lastenhoitajien aterian nauttimiseen käytetty aika ei lyhentänyt hoitajien vapaa-aikaa, vaan luettiin heidän työajakseen, päätti palkkalautakunta hyväksyä lastentarhain lautakunnan ko. asiassa omaksuman tulkin (25. 2. 297 §, 11. 3. 351 §).

Ruokailua koskevien määräysten soveltaminen elintarvikekeskuksessa. Elintarvikekeskuksen lautakunta oli esittänyt, että keskuksen kuljetuselimessä ja keskus- sekä kasvisvarastossa työskentelevät, yhteensä 18 henkeä, jotka eivät osallistuneet

ruoan valmistukseen ja valmiin ruoan käsittelyyn, vapautettaisiin pakollisesta ruokailusta. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa elintarvikekeskuksen lautakunnalle, että kasvisvarastossa työskentelevät vapautetaan pakollisesta aterioinnista, koska ko. varasto sijaitsee n. 8 km:n päässä elintarvikekeskuksesta sekä että ruokatehtaassa yötyössä olevat vapautetaan toisesta ateristiasta, jolloin heidät velvoitetaan maksamaan vain aamuaterioista (29. 4. 609 §).

Virka-asunnot. Kertomusvuonna käsiteltiin useita virka-asunnon määräämistä, vaihtamista tai asunnon poistamista virka-asuntoluettelosta koskevia asioita. Luontoisetuvastikkeita vahvistettiin ja niiden määriä muutettiin olosuhteissa tapahtuneiden muutosten mukaisesti. Eräissä tapauksissa oikeutettiin viranhaltija pitämään luonaan asumassa omaisensa (13. 1. 53 §, 15. 7. 1 003 §).

Puhelimet. Palkkalautakunta teki kertomusvuoden aikana useita virkapuhelimen asentamista, siirtämistä ym. koskevia päätöksiä. Lisäksi vahvistettiin eräitä puhelinmaksuja, esim. Tennistalon talonmies vapautettiin kaikista puhelinmaksuista (10. 6. 828 §). Muun muassa päätettiin, että niille kaupungin palveluksessa oleville kättilöille, joille oli myönnetty virkapuhelin, suoritettaisiin heidän virkapuhelimiensa neljännesvuosimaksut sekä enintään 225 puhelun maksu vuosineljänneksessä yleisen kaupunkitariffin mukaan (24. 6. 896 §).

Palkkalautakunta päätti ilmoittaa kaikille virastoille ja laitoksille, että milloin virkapuhelimen haltija on ollut poissa virantoimituksesta tai työstä hänelle myönnetyn virkavapauden tai muiden syiden takia yhtäjaksoisesti 2 kk tai sitä pitemmän ajan, hänelle ei tältä ajalta suoriteta neljännesvuosi- eikä puhelumaksuja (4. 11. 1 578 §).

Satamarakennusosaston rakennusmestari Karl Lindgren, jonka tehtäviin kuului huolehtiminen satamalaitoksen laiturien korjauksista sekä yleisistä laitteista, oli ilmoittanut joutuvansa ko. tehtävien hoitamiseksi käyttämään runsaasti kotipuhelintaan virkatehtävissä. Hänen on virka-ajan ulkopuolella otettava vastaan ilmoituksia kiireellisistä tapauksista ja vastaavasti annettava näissä tapauksissa ohjeita alaisilleen. Samoin hän oli joutunut liikkueensa satama-alueilla ja eri puolilla kaupunkia käyttämään muita puhelimia virkatehtävien jouduttamiseksi. Tämän vuoksi satamalautakunta esitti, että kaupunki osallistuisi Lindgrenin itse hankkiman puhelimen kustannuksiin maksamalla puhelimen neljännesvuosimaksut. Palkkalautakunta katsoi, ettei anomuksessa ollut esitetty sellaisia perusteita, jotka osoittaisivat kaupungin edun vaativan virkapuhelimen myöntämistä rak.mest. Lindgrenille. Mikäli hänelle aiheutuu kustannuksia yleisö- ym. puhelimista virka-asioissa puhutuista puheluista, hänellä on mahdollisuus saada korvaus suorittamistaan puhelumaksuista. Näin ollen esitys päätettiin hylätä (18. 2. 259 §).

Sen johdosta, että eräät kiinteistöviraston maataloustyönjohtajat olivat anoneet virkapuhelimia koskevien maksujen tarkistamista, koska kaupungin maatilojen puhelimista puhutut puhelut aiheutuivat viranhoidosta, palkkalautakunta päätti ilmoittaa kiinteistövirastolle, että kaupunginhallitus oli määrännyt ko. puhelimet virastopuhelimeksi, joten anomus ei enää antanut aihetta toimenpiteisiin (10. 6. 826 §).

Sunnuntaityökorvauksen laskemista vuosilomapalkkaukseen koskeva esitys. Kuntien Teknilliset Toimihenkilöt -yhdistys oli esittänyt, että kun virkasäännön mukaan viranhaltijalle vuosiloma myönnetään oikeuksin täysiin palkkaetuihin, niin nämä

tarkoittavat myöskin kuukausipalkkaan liittyvää sunnuntaityökorvausta, mikä vakinaista vuorotyötä suorittaville jatkuvasti maksetaan. Yhdistys pyysi, että kertomusvuoden vuosilomapalkat maksettaisiin ao. kolmivuorotyötä suorittaville viranhaltijoille takautuvasti mainitulla tavalla korjattuna. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa yhdistykselle, että virkasäännön 36 §:n mukaan tosin viranhaltijalla on vuosiloma-aikanaan täydet palkkaetunsa, mutta tähän ei ole katsottu sisältyvän vakinaisesti vuorotyötä tekevien sunnuntaityökorvauksia. Noudatettu tulkinta perustui työneuvoston eräissä päätöksissä omaksumaan laintulkintaan. Niinpä mm. 28. 11. 1946 annetussa lausunnossa sanottiin: »— on tehtävä ero tuntipalkalla ja urakkapalkalla työskentelevien välillä. Työntekijäin vuosilomalain mukaan on vuosilomana annettava määräluku työpäiviä, joiksi lain 3 §:n 2 mom:n mukaan ei lueta sunnuntaita.» Lain mukaan on siis ainoastaan lomaan kuuluvilta työpäiviltä annettava täydet palkkaedut. Sunnuntai, joka sattuu loma-aikaan, pidentää sitä, mutta se on palkaton vapaapäivä. Tämän vuoksi ja kun lain säännöksiä loma-ajan palkan laskemisesta ei ole määrätty sovellettaviksi tuntipalkalla täysin viikoin työskenteleviin työntekijöihin, työneuvosto katsoi, että heidän loma-ajan palkkaansa laskettaessa ei ollut otettava huomioon sunnuntaityöstä maksettavaa korotusta, vaan että se oli laskettava heidän normaalituntipalkkansa perusteella. Mitä tuli urakkapalkalla työskenteleviin työntekijöihin, työneuvosto oli tullut siihen tulokseen, että heidän vuosilomapalkkaansa laskettaessa oli sunnuntaityöstä suoritettu korotus otettava huomioon. Vuosilomalain mukaan otetaan nim. loma-ajan palkan perusteeksi urakkatöissä keskimääräinen päiväansio, niin että työntekijän kolmen lähinnä edellisen kuukauden yhteenlaskettu ansio, ylityön korvausta lukuun ottamatta, jaetaan luvulla 75. Näin ollen on sunnuntaityökorotus otettava huomioon loma-ajan palkkaa laskettaessa urakkatyöntekijöille (15. 7. 1 016 §).

Vuosi- ja äitiysloman myöntämistä koskeva tulkintapäätös. Lastensuojeluvirasto oli tiedustellut, miten oli meneteltävä sellaisessa tapauksessa, jossa viranhaltijalle annetun vuosiloman oli keskeyttänyt synnytys ja sen perusteella myönnettävä äitiysloma. Palkkalautakunta päätti mainitulle virastolle ilmoittaa seuraavaa: Vaikka virkasäännön 41 §:n 3 mom:n mukaan äitiysloman myöntäminen ei vähennä viranhaltijan oikeutta saada sairausloma- eikä tapaturmalomaetuja, ei ko. määräystä kuitenkaan voida tulkita siten, että vuosi-, sairaus- tai äitiyslomat eivät määräytyissä tapauksissa voisi sattua joko osaksi tai kokonaan päällekkäin. Milloin synnytys sattuu vuosiloman aikana, tulee vuosiloman ja äitiysloman kulkea rinnakkain vuosiloman loppuun saakka ja äitiysloman jatkua sen jälkeen siten kuin sitä koskevat aikamääritykset edellyttävät. Äitiysloman palkkaedut määräytyvät siten, että täysi palkka maksetaan vain siltä osalta synnytyksestä alkanutta kahden kuukauden pituista ajanjaksoa, joka sattuu vuosiloman päättymisen jälkeen ja sen jälkeiseltä ajalta 2/3 palkkaa + ikälisät. Jos tällaisessa tapauksessa kävisi niin, ettei viranhaltija saisi äitiyslomakorvausta lainkaan siltä ajalta äitiyslomaansa, joka sattuu yhteen vuosiloman kanssa, olisi meneteltävä siten, että äitiysloman kahden kuukauden pituinen täyteen palkkaan oikeuttava ajanjakso katsottaisiin alkavaksi vasta vuosiloman päätyttyä. Paitsi lastensuojeluvirastolle päätettiin edellä oleva ilmoittaa tulkintaohjeena myöskin muille kaupungin virastoille (15. 7. 952 §, 26. 8. 1 155 §).

Äitiysloma-ajan palkkaedut. Sairaallautakunta oli tiedustellut Hesperian sairaalan alilääkärin Isabella v. Bonsdorffin oikeutta äitiysloman palkkaan, kun hän

oli jäänyt äitiyslomalle 12. 4. 1959 ja sen jälkeen vuosilomalle niin että tämä loppuisi 6. 8. Palkkalautakunnan sihteeri oli asiaa tiedusteltaessa ilmoittanut, että koska tri Bonsdorff oli 3. 3. lähtien määrätty hoitamaan viransijaisena avoimeksi tullutta apulaislääkärin virkaansa siihen asti, kunnes virka hakuteitse täytettäisiin, mikä tapahtui 18. 4., ei hän enää ollut oikeutettu äitiysloman palkkaan, koska virkaan valittiin toinen lääkäri. Se seikka, että hän ei ole voinut määräysten tai vakiintuneen käytännön mukaan tulla valituksi enää kolmanneksi kolmivuotiskaudeksi ko. virkaan, ei vaikuttanut asiaan. Kaupungin virkasääntöihin perustuvia sosiaalisia etuja voitiin luonnollisestikin maksaa vain niin kauan kuin niihin oikeutettu oli virkasuhteessa kaupunkiin. Vaikka tri v. Bonsdorff oli uudelleen valittu tp. kotihoidon alilääkäriksi 8. 5. 1959 lähtien, ei hän kuitenkaan voinut enää saada äitiysloma-ajan palkkaetuja, koska hän ei ollut ollut virkasäännön edellyttämää 9 kk:n aikaa välittömästi ennen äitiysloman nauttimista kaupungin palveluksessa. Asiasta oli neuvoteltu kaupungin lakimiehen kanssa, joka oli yhtynyt edellä esitettyyn käsitykseen. Näin ollen palkkalautakunta päätti hylätä tri v. Bonsdorffin palkka-etuja saamista äitiysloman ajalta koskevan anomuksen (15. 7. 1 059 §).

Koskelan sairaskodin sairaanhoitaja Birgit Eklund oli anonut äitiyslomaa 25. 4. lähtien lääkärintodistuksen perusteella, jonka mukaan laskettu synnytysaika oli 23. 5. Myöhemmin hän oli esittänyt todistuksen siitä, että synnytys oli tapahtunut vasta 2. 6. sekä lääkärintodistuksen, jonka perusteella hänelle olisi myönnettävä sairauslomaa 1.—30. 6. Koskelan sairaskodin taholta oli tiedusteltu ko. loma-aikojen palkan laskemista. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa asian johdosta seuraavaa: sairaanhoitaja Eklundille olisi myönnettävä täysipalkkaista äitiyslomaa ajaksi 25. 4. — 1. 6., minkä jälkeen hänelle olisi myönnettävä erillisenä sairauslomana niin ikään täysin palkkaeduin aika 2. — 30. 6. sekä sen jälkeen vielä äitiyslomaa ajaksi 1. — 27. 7. oikeuksin saada 2/3 peruspalkastaan ja ikälisät. Mikäli synnytys ei olisi viivästynyt, äitiysloman olisi tullut loppua 17. 7., mutta koska synnytys viivästyi 10 päivää, ko. viranhaltijalla oli virkasäännön mukaan oikeus saada vastaava lomanpidennys loman jälkipäässä (14. 10. 1 442 §).

Synnytysloman palkattoman osan muuttaminen sairauslomaksi. Palkkalautakunnan toim.apul. Kaarina Rokka oli ollut synnytyslomalla 21. 6. — 18. 7. ja 6. 8. — 30. 9. 1958, jolloin väliaika oli ollut palkatonta lomaa synnytyksen viivästyttävä. Myöhemmin hän oli esittänyt lääkärintodistuksen, minkä mukaan synnytyksen viivästyminen oli syynä sairaustila, joka oli riippumaton raskaudesta. Lääkärintodistusten tarkastaja oli hyväksynyt ko. todistuksen katsoen sairauden raskauden-tilasta riippumattomaksi ja palkattoman väliajan sairauden aiheuttamaksi työkyvyttömyysajaksi. Palkkalautakunta totesi, että virkasäännön mukaan synnytysloma ei vähennä ao. viranhaltijan oikeutta saada sairauslomaa, mistä syystä Rokan palkaton synnytysloma-aika 19. 7. — 5. 8. vahvistettiin sairausloma-ajaksi täysin palkkaeduin (20. 1. 115 §).

Virravapautta täysin palkkaeduin myönnettiin viranhaltijoille 98 tapauksessa. Useita anomuksia hylättiin sillä perusteella, että asianomaisten katsottiin voivan käyttää esim. opintomatkaan vuosilomaansa.

Palkatonta virravapautta myönnettiin 185 viranhaltijalle sekä *osapalkkaista virravapautta* 36 viranhaltijalle.

Sairauslomasijaisten palkkaamiseen käytetty määräraha, yhteensä 2 840 515 mk, jakaantui eri laitosten ja virastojen kesken seuraavasti:

	mk		mk
Oikeusaputoimisto	201 925	Kaupunginkirjasto	2 030 640
Nuorisotyölautakunta.....	47 605	Kaupunginorkesteri	408 240
Kotitalouslautakunta	119 630	Teurastamo	32 475

Palkkaetujen myöntäminen virkavapauden ajalta. Palkkalautakunta oli aikaisemmin käsitellyt useita anomuksia, joissa eri viranhaltijat olivat pyytäneet palkkaetuja heille myönnetyn virkavapauden ajalta tehdäkseen ulkomaisia opintomatkoja kaupunginhallituksen myöntämän apurahan turvin. Anomukset oli yleensä käsitelty tapaus tapaukselta ja palkkaetuja myönnetty eri tavoin. Tässä suhteessa oli kaivattu yhtenäistä menettelyä ja uusi esitys oli laadittu siinä tarkoituksessa, että apurahan anojien tiedoksi saatetaan etukäteen opintomatkaan liittyvät ehdot myös virkavapauden ja sen ajalta maksettavien palkkaetujen osalta. Edellisenä vuonna jaettujen apurahojen suhteen, koska ne olivat melko runsaita, palkkalautakunta oli pitänyt oikeana, että palkkaetuja ei yleensä virkavapauden ajalta myönnetä. Poikkeuksia tästä yleisestä säännöstä voitaisiin tehdä ainoastaan silloin, kun oli erittäin painavia syitä olemassa, ettei apurahaa voitu käyttää hyväksi vuosiloman yhteydessä. Kaupunginkanslian laatiman ehdotuksen mukaisesti lautakunta päätti puoltaa 20:n, 45:n, 60:n tai 70 %:n palkkaetujen myöntämistä asianomaisen henkilön elatusvelvollisuudesta riippuen (11. 2. 217 §, 25. 2. 283 §, v:n 1958 II osa s. 20, kunn.as. kok. n:o 34).

Virkavapauden ajalta saadun palkan takaisinmaksuvelvollisuus. Sähkölaitoksen insinööri Unto Pakkala oli YK:n teknillisen avun osastolta saanut v. 1956 apurahan opintomatkaa varten. Virkavapauden ajalta hänelle myönnettiin 60 %:n palkkaedut sillä ehdolla, että hän pysyy kaupungin palveluksessa 3 v opintomatkinsa päättymisestä lukien tai sitä ennen omasta aloitteestaan erotessaan maksaa takaisin virkavapauden ajalta saamansa palkkaedut. Nämä olivat 252 886 mk. Pakkala oli anonut, että hän saisi vapautusta 126 443 mk:n maksuvelvollisuudesta eli puolesta em. palkkaetuja perustellen anomustaan sillä, että kaupunki 1. 2. 1959 mennessä, jolloin anoja oli eronnut kaupungin palveluksesta, todennäköisesti oli jo hyötynyt runsaasti puolet kaupungille edellytetystä kokonaishyödystä 3 v:n palvelusaikana. Lisäksi hän mainitsi, ettei ko. ehdon liittyminen virkavapauteen siihen aikaan ollut yleisesti tiedossa, vaan mainittu ehto tuli anojan tietoon vasta palkkalautakunnan päätöksellä, joten hän joutui tavallaan pakosta sen hyväksymään. Palkkalautakunnan taholta huomautettiin, että aikaisemmin oli vastaavanlaisessa tapauksessa menetelty samoin kuin ko. anomuksessa oli ehdotettu. Näin ollen Pakkalan anomusta päätettiin puoltaa kaupunginhallitukselle (11. 2. 231 §).

Viransijaisuuspalkkioita muun syyn kuin sairauden takia myönnettiin kertomusvuonna tarkoitukseen varatusta 3 380 290 mk:n suuruisesta määrärahasta virastoille, laitoksille ym. seuraavasti:

	mk		mk
Terveysolojen valvontaosasto	208 980	Hesperian sairaala	305 990
Terveystenhoito-osasto	307 105	Nikkilän sairaala	143 065

3. Palkkalautakunta

	mk		mk
Kotisairaanhoidotoimisto ...	155 000	Nikkilän B-sairaala, Salo ...	86 520
Kouluterveydenhoito-osasto.	50 130	Nummelan sairaala	12 585
Elintarvikkeiden valvonta-		Laakson sairaala	163 575
osasto	8 845	Malmin sairaala	67 855
Sairaalavirasto	9 770	Valmistava poikien ammatti-	
Marian sairaala	337 075	koulu	449 385
Auroran sairaala	1 009 405	Lastentarhat laitoksineen ...	65 005

Hautausapua myönnettiin 238 kuolinpesälle yhteensä 13 422 870 mk.

Ikälisät. Palkkalautakunnan toimistopäällikön päätösluetteloon sisältyi useita tuhansia ikälisänmyöntämissä. Sitä paitsi palkkalautakunta antoi kaupunginhallitukselle eräitä lausuntoja ikälisien myöntämistä koskevista asioista.

Valtion tilapäisessä toimessa palvelun ajan hyväksilukeminen ikälisiä varten. Aikaisemmin, kun kysymyksessä oli ollut palvelu valtion tilapäisessä virkasuhteessa, palkkalautakunta oli katsonut, että palveluksen hyväksilukeminen oli ratkaistava virkasäännön 25 §:n 3 mom:n 3 kohdan, eli sen perusteella, oliko ao. viranhaltija valtiolla tilapäisessä toimessa suorittanut samankaltaisia tehtäviä kuin sittemmin saamassaan kunnallisessa virassa. Nyt oli kuitenkin palkkalautakunnan esittelijä käsityksenään esittänyt, että valtion tilapäisessä virkasuhteessa palveltu aika olisi luettava hyväksi virkasäännön 25 §:n 2 mom:n sanamuodon perusteella eli, että ko. aika olisi yleensä luettava hyväksi, mikäli ko. tilapäinen toimi oli ollut pääviran luontoinen. Palkkalautakunnan tähänastinen käytäntö perustui siihen vaatimukseen, että se valtion virkasuhde, jossa palveltu aika halutaan lukea hyväksi, oli ollut sellainen, jossa viranhaltija on oikeutettu ikälisiin. Koska valtion tilapäisissä toimissa ei maksettu ikälisiä, oli tähän asti katsottu, että ko. toimissa palveltua aikaa ei voitu lukea hyväksi virkasäännön 25 §:n 2 mom:n perusteella. Uutta virkasääntöä valmistelleen komitean ehdotuksen mukaan riittäisivät tämän jälkeen samat edellytykset kuin kaupungin palveluksenkin suhteen. Komitean omaksuman kannan mukaan oikeus palvelusajan laskemiseen laajeni tässä suhteessa huomattavasti entisestään. Palkkalautakunta päätti katsoa, että valtion tilapäisessä virkasuhteessa palveltu aika, milloin kysymyksessä on ollut pääviran luontoinen virkasuhde, on niillä edellytyksillä, jotka muuten ilmenevät virkasäännön 25 §:n 2 mom:sta, luettava hyväksi ikälisään nähden sanotun pykälän mainitun momentin mukaisesti (18. 2. 252 §).

Eläkkeitä myönnettiin kertomusvuoden aikana 526. Aikaisemmin myönnettyjä eläkkeitä oikaistiin tai korjattiin 70 tapauksessa. Kaupunginhallitukselle annettiin eläkkeitä koskevia lausuntoja 34. *Leskieläkkeitä* myönnettiin 142 ja *kasvatusapua* 39 tapauksessa.

Kaupungin palveluksesta valtion palvelukseen siirtyvän *veroviraston henkilökunnan ylimääräisistä eläkkeistä* annettiin lausunto kaupunginhallitukselle (3. 6. 784 §, 9. 9. 1 228 §, 21. 10. 1 481 §, kunn.as.kok. n:o 104).

Kaupunginhallitus oli alistanut tutkittavakseen palkkalautakunnan päätöksen, joka koski eläkkeen myöntämistä autonrahastaja Hulda Eklundille. Palkkalautakunta päätti selityksessään esittää, että ko. päätös oli tehty äänestyksen jälkeen, jolloin enemmistö päätti myöntää Eklundille täyden eläkkeen sillä perusteella, että

hänen työkyvyttömyytensä oli johtunut virantoimituksessa sattuneesta jalkojen paleltumisesta. Palkkalautakunnan vähemmistö sen sijaan oli sitä mieltä, että Eklundille olisi ollut myönnettävä 29 390 mk:n täyden eläkkeen sijasta 21 660 mk:n osaeläke, koska kaupungin lääkärintodistusten tarkastajan lausunto osoitti, ettei eläkkeenanojan työkyvyttömyys ollut aiheutunut hänen mainitsemastaan syystä (26. 8. 1 151 §).

Palkkalautakunta myönsi monissa tapauksissa *eläkkeellä oleville viranhaltijoille* oikeuden hoitaa omaa entistä virkaansa tai muuta virkaa sijaisena, jolloin palkka-edut yleensä määräytyivät siten, että eläkkeellä olevalle maksettiin hänen hoitamansa viran loppupalkan ja eläkkeensä välinen erotus korvauksena viranhoidosta.

Salon B-mielisairaalan ylihoitajan eläkeiän ja vaadittavien palvelusvuosien määrääminen. Sairaalalautakunta oli esittänyt, että ko. sairaalan ylihoitajan eroamisiäksi vahvistettaisiin 53 ikävuotta ja 25 palvelusvuotta, koska ao. viranhaltijan pääasialliset tehtävät ovat samat kuin osastonhoitajan. Palkkalautakunta päätti ilmoittaa sairaalalautakunnalle, että viranhaltijain eläkesäännön 5 §:n määräysten mukaan ovat mm. seuraavat viranhaltijat oikeutetut siirtymään eläkkeelle 53 ikä- ja 25 palvelusvuoden perusteella: mielisairaalan yöylihoitaja, apulaisyöylihoitaja, osastonhoitaja, sairaanhoitaja, mielisairaanhoidajatar ja mielisairaanhoidaja. Mielisairaalan ylihoitajaa ei sen sijaan ole mainittu erikseen, vaan on sanotun viranhaltijan katsottava kuuluvan sairaanhoidon alaiseen nimikkeeseen »ylihoitaja», jonka eläkeikä on 60 ja vaadittava palvelusaika 30 v. Vaikka Sairaalalautakunnan esittämät syyt ehkä puoltaisivatkin Salon B-mielisairaalan ylihoitajan rinnastamista mielisairaalan muuhun hoitohenkilökuntaan eläkeoikeuteen nähden, on otettava huomioon, että eläkeikärajaa ei eläkesäännön mukaan voida arvostella tehtävien vaan viran perusteella. Näin ollen, ellei eläkesääntöä muuteta siten, että ko. uusi virka määrätään, siihen sisältyvät poikkeukselliset tehtävät huomioon ottaen, eläkesäännön siihen poikkeusluokkaan, jossa täyden eläkkeen saamiseksi vaaditaan 53 ikä- ja 25 palveluvuotta, sairaalalautakunnan esitykseen ei voida suostua (20. 1. 94 §).

Rahatoimisto oli tiedustellut, kuinka suuri oli oleva se *kokonaiseläke*, joka oli maksettava leskieläkkeen saajille Hilda Heinoselle ja Selma Oksaselle. Heille oli kummallekin myönnetty v. 1918 kaupungin työssä tapaturmaisesti kuolleen miehensä jälkeen 144 mk:n suuruinen vuotuinen avustus. Valtio oli sittemmin eri lakien ja valtioneuvoston päätösten nojalla suorittanut kummankin saamiin tapaturmakorvauksiin ja huoltoeläkkeisiin kalliinajanlisät, joiden suuruus em. henkilöiden eläkeanomusten jättöhetkellä oli 16 246 mk vuodessa. Tällöin olivat kaupungin myöntämät ylimääräiset eläkkeet suuruudeltaan 4 230 mk/kk. Kaupunginvaltuusto oli 30. 5. 1956 päättänyt myöntää leskirouville Heinoselle ja Oksaselle kummallekin 1. 10. 1955 lukien niin suuren ylimääräisen leskieläkkeen, että se kaupungin heille myöntämän vahingonkorvauksen ja valtion heille maksaman kalliinajanlisän kanssa markkamääräisesti vastaa sanotusta ajankohdasta alkaen 4 230 mk:n suuruisista kuukausieläkettä ja 1. 1. 1956 alkaen sellaista kuukausieläkettä, minkä suuruisiksi ylimääräiset eläkkeet valtuuston päätöksellä oli korotettu, niihin kulloinkin tulevine indeksikorotuksineen. Sekä Heinosen että Oksasen ylimääräiset eläkkeet olivat muutoksineen olleet 6 470 mk:n suuruiset kuukaudessa. Kun valtio nyt tulisi suorittamaan 194 856 mk:n suuruisen lisän kumpaankin eläkkeeseen vuodessa, oli todettava sen yhdessä em. 144 mk:n huoltoeläkkeen kanssa olevan 16 250 mk/kk, eli

huomattavasti yli kaupungin oman ylimääräisen eläkkeen suorittamiseksi asettaman rajan. Näin ollen ei Heinoselle eikä Oksaselle ollut lainkaan suoritettava kaupungin eläkettä niin kauan kuin valtion maksama korotus yhdessä alkuaan myönnetyn 144 mk:n suuruisen huoltoeläkkeen kanssa ylitti kaupungin myöntämän pienimmän ylimääräisen eläkkeen (27. 1. 145 §).

Esitykset. Palkkalautakunta päätti tehdä kaupunginhallitukselle mm. esityksen niiden viranhaltijain luettelon täydentämisestä, jotka eivät ole oikeutettuja ylityökorvaukseen (16. 12. 1 802 §).

Lausunnot. Paitsi edellä eri yhteyksissä mainittuja lausuntoja palkkalautakunta antoi kaupunginhallitukselle mm. seuraavia asioita koskevat lausunnot: vihannestukkutorin esimiehen tehtävistä maksettava korvaus (20. 1. 109 §); holhouslautakunnan vahtimestarin tehtävien hoitaminen (4. 2. 184 §); isotooppilaboratorioiden henkilökunnan talvilomien järjestäminen (25. 2. 290 §); sairaanhoitajakoulun ohjesääntöön tehtävät muutokset (25. 2. 291 §, 3. 6. 787 §); asuntotuotantokomitean toimiston töiden uudelleenjärjestely (25. 3. 431 §, 8. 4. 476 §); Vaatturiammattikoulun ottaminen kaupungin haltuun (8. 4. 470 §); rakennusviraston tilinpidon ja laskentatehtävien uudelleenjärjestely (22. 4. 546 §); kaupungin eri laitoksissa virkasuhteessa palvelevan henkilöstön siirtäminen keskuspesulan työsuhteiseksi henkilökunnaksi (3. 6. 785 §); liikennelaitoksen konttoreiden ja toimistojen virantoimitusajan muuttaminen (24. 6. 884 §); kassanhoitajalisän suorittaminen huoltokassaosaston toimentaja-kassanhoitajan sijaisina toimiville toimistoapulaisille (5. 8. 1 079 §); vesilaitoksen hankintapäällikön virasta pidättämisen johdosta tapahtuva virkatehtävien tilapäinen hoitaminen (23. 9. 1 300 §); talousop. Karjalaiselle liikaa maksettujen palkkaetujen jättäminen takaisinperimättä (30. 9. 1 346 §); puhelunvälittäjien työajan yhdenmukaistaminen (7. 10. 1 372 §); kansakoululainsäädännön mahdollista muuttamista koskeva ehdotus (21. 10. 1 502 §, 28. 10. 1 536 §, 2. 12. 1 736 §); sairaalain viranhaltijain lääkintähuollon uudelleenjärjestäminen (28. 10. 1 549 §, 18. 11. 1 633 §); vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintö (11. 11. 1 605 §, 18. 11. 1 657 §, 25. 11. 1 697 §, 16. 12. 1 804 §); kaupungin sairaalahallinnon uudelleenjärjestämistä koskeva mietintö (2. 12. 1 733 §); ammattikoulujen ruoanjakajien vapauttaminen ateriamaksusta (9. 12. 1 774 §); työntekijäin lepoajan lyhentäminen pimeänä vuodenaikana 1 tista $\frac{1}{2}$ t:iin (16. 12. 1 813 §) ja suunnittele-
van työvoiman palkkausta ym. tutkivan komitean mietintö (16. 12. 1 815 §, 30. 12. 1 890 §).